

Sygn. akt IV KK 329/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Łukasz Biernacki

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga,

w sprawie **L. P.**

skazanego z art. 190 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 21 stycznia 2021 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w R.

z dnia 23 stycznia 2019 r., sygn. akt III Ka (...),

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w R.

z dnia 6 sierpnia 2018 r., sygn. akt X K (...),

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w R.,**
- 2. zarządza zwrot opłaty od kasacji na rzecz oskarżonego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w R., wyrokiem z dnia 23 stycznia 2019 r., III Ka (...), utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w R. z dnia 6 sierpnia 2018 r., X K (...), mocą którego L. P. został uznany za winnego przestępstwa kwalifikowanego z art. 190 § 1 k.k.

Z kasacją od prawomocnego wyroku wystąpił obrońca skazanego. Zarzucił w niej naruszenie: a) art. 6 k.p.k. i art. 77 k.p.k. w zw. z art. 117 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 450 § 3 k.p.k. poprzez niezawiadomienie obrońcy o terminie rozprawy odwoławczej i rozpoznanie apelacji pod jego nieobecność, b) art. 139 § 1 k.p.k. w zw. z art. 450 § 3 k.p.k. i art. 6 k.p.k. przez błędne przyjęcie, że L. P. został skutecznie zawiadomiony o terminie rozprawy odwoławczej, c) art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. przez nierzetelne, ogólnikowe rozpoznanie apelacyjnego zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, d) art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k., przez wadliwą ocenę materiału dowodowego oraz e) art. 58 § 1 k.k. w zw. z art. 37a k.k. poprzez ich niezastosowanie.

W konkluzji skarżący wniósł o uniewinnienie skazanego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku, jak również wyroku Sądu Rejonowego w R. i przekazanie sprawy temu ostatniemu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na tę kasację, prokurator wniósł o jej uwzględnienie, sygnalizując wystąpienie w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się o tyle skuteczna, że spowodowała uchylenie wyroku z uwagi na wystąpienie w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 79 § 3 k.p.k. w zw. z art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k., gdyż obrońca oskarżonego nie brał udziału w rozprawie odwoławczej, w której jego udział był obowiązkowy (art. 450 § 1 k.p.k.). Okoliczność tę Sąd Najwyższy zobligowany był uwzględnić z urzędu (art. 536 k.p.k.), bez badania jej wpływu na treść zaskarżonego wyroku.

Przypomnieć tu trzeba, że w orzecznictwie utrwalony jest już pogląd, że od dnia 1 lipca 2015 r. obrona obowiązkowa w wypadkach wskazanych w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. ustaje dopiero z chwilą wydania przez sąd postanowienia, że udział obrońcy nie jest obowiązkowy (art. 79 § 4 k.p.k.). Podkreśla się bowiem, że to nie

sama treść opinii sądowo - psychiatrycznej stanowi o istnieniu lub braku obligatoryjnej obrony oskarżonego na rozprawie (art. 79 § 3 k.p.k.), ale przesądza o tym dopiero postanowienie sądu wydane po tym, jak opinia biegłych lekarzy psychiatrów zostanie złożona do akt sprawy. Za tym zapatrywaniem przemawia wyraźna stylistyka art. 79 § 4 k.p.k. w obecnym brzmieniu, w zestawieniu z poprzednią treścią tego przepisu, a także gwarancyjny charakter tego unormowania w zakresie prawa oskarżonego do obrony (art. 6 k.p.k.). W konsekwencji, nie można również przyjmować, że niewydanie takiego postanowienia przez sąd oznacza w istocie, iż postanowienie takie zostało wydane, tyle, że w sposób dorozumiany (tak np. wyroki SN: z dnia 16 stycznia 2018 r., V KK 450/17; z dnia 5 grudnia 2018 r., V KK 506/17 czy z dnia 8 stycznia 2019 r., III KK 662/18). Stanowisko to w pełni podziela Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą kasację.

Przenosząc te rozważania na grunt rozpatrywanej sprawy zauważyć trzeba, że w jej toku nie wydano postanowienia sądu w trybie art. 79 § 4 k.p.k., które stwierdzałoby, że udział obrońcy oskarżonego nie jest obowiązkowy, co uchylałoby zarazem obowiązek uczestniczenia obrońcy oskarżonego w rozprawie. Za tego rodzaju orzeczenie nie może być bowiem potraktowane wydane w sprawie zarządzenie sędziego o cofnięciu wyznaczenia obrońcy z urzędu (ustanowionego w związku z dostrzeżeniem wątpliwości co do poczytalności oskarżonego) z powodu ustanowienia przez oskarżonego obrońcy z wyboru. Nie spowodowało ono zatem ustania obrony obligatoryjnej. Obrona w sprawie wciąż miała zatem charakter obowiązkowy ze wszystkimi tego konsekwencjami.

Z materiałów sprawy wynika, że obrońca oskarżonego wziął udział w rozprawie głównej. Natomiast w rozprawie odwoławczej obrońca nie brał już udziału, co skutkowało – niezależnie od przyczyny braku udziału - wystąpieniem w tym stadium procesu bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 79 § 3 k.p.k. w zw. z art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. Dlatego też Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Sąd Najwyższy ograniczył przy tym rozpoznanie niniejszej kasacji tylko do wskazanego uchybienia podlegającego uwzględnieniu z urzędu, jako że było to wystarczające do wydania orzeczenia, a rozpoznanie

uchybień podniesionych w tej skardze byłoby przedwczesne (art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

W toku ponownego postępowania Sąd Okręgowy będzie miał na względzie powyższe zapatrywania prawne i zobligowany jest rozstrzygnąć w trybie art. 79 § 4 k.p.k. kwestię obrony obligatoryjnej (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.). Na marginesie należy zauważyć, że obrońca z wyboru powinien zostać prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy apelacyjnej.

Z tych wszystkich względów, Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.